B

Ulkomaat

hsulkomaat@hs.fi
Uutisvinkit: (09) 122 4004
PL 15, 00089 Sanoma

B-osassa
Tiikomaat B 1–B 3
Talous B 4–B 7
Urheilu B 9–B 12

KIRJEENVAIHTAJAT | **Berliini** Katarina Dair | **Brysseli** Virve Rautsi | **Kairo** Jukka Hauvio | **London** Tanja Vasarra | **Moskova** Jussi Niemelä | **Peking** Petteri Tuohinen | **Tukholma** Anna-Liisa Kauhanen | **Washington** Tuomas Niskakangas

DENIS SINYAKOV/REUTERS

Mihail Hodorkovski (oik.) odotti toisen tuomion julistamista moskovalaisessa tuomioistuimessa joulukuussa 2010. Tuomio tuli, kuusi vuotta vankeutta kavallaksesta ja rahanpesusta.

”Venäjää odottaa pysähtyneisyys”

Helsingin Sanomat sai harvinaisen haastattelun entiseltä öljymiljardööriltä Mihail Hodorkovskilta. ”Vankila tuhosi liikemiehen minussa”, sanoo Venäjän Karjalassa vankeustuomiotaan istuva Hodorkovski. Hänellä on lämmin asumus ja työ muovituotteiden valmistajana.

HS-haastattelu

Anneli Ahonen

Miltaisissa oloissa elätte Segežassa?

Venäläinen rangaistuspiirtola FBU IK-7 sijaitsee 150 kilometrin päässä Suomen rajasta.

Se on asiattomasti ja asiallisesti ihmisten tarkasti vartioima muutaman kymmenen hehtaarin kokoinen alue. Siellä sijaitsevat vankien asuntolat, tuotantorakennukset ja rostaalittilat, jotka saisit ja pikkilangat eristävät toisistaan. Yhdessä tällaisista asuntoloista asun minä yhdessä lähes kahdeksankin vangin kanssa. Asuntola on pieni, mutta lämmin, mikä on tärkeää.

Teen töitä siirtolan tuotantolaitoksessa, muovituotteiden valmistuksessa. Työläisenä Se on minulle luttua. Kolmesuuta on. Samanlaista työtä tein 35 vuotta sitten.

Vankien valit vaihtelevat, luten missä tahansa tällaisessa yhteisössä, mutta mitja konfliktja ei ole paljon.

Teidät tuomittiin vankeuteen vuoden 2010 saakka. Onko tuomioteoreetteen takana poliittisia voimia? Kelto?

Kaikki Venäjällä tiettävä tuomitsemisen taksana olevat poliittiset voimat, eivätkä ne hevitä minkäänlaisia kenkuotelmja. Kyseessä ovat Venäjän päämiehet: **Vladimir Putinin** läheiyinen silovikit (turvallisuusgrafeelumiehet) ja: ruhuttaja henkilöistä, jehtaraana medissa eli (nykyisen varapäämiehen) **Igor Sešinin**.

Olette sanonut, että jos Putin palaa presidentiksi, niin ”monien toivo nykyisen valtajärjestelmän uudistamisesta katoaa ja yhteiskunnallisesti aktiivisen venäläisen älymystön maastamuutto nopeutuu rajusti”.

Mihlainen on Venäjän tulevaisuus, kun Putinin presidenttiys on käytäntöisiä päätetty ja saattaa jatkua vielä kakaitaista vuotta?

Oletan, että mottä edettäa pysähtyneisyys. Vaikkakin vuoden 2015 jälkeen, kun nykyvallan taloudelliset voimonot ja maine en kuluttu loppuun, miltä tahansa liitisi voi muodostua sen viimeiseksi.

Päästeläänkö teitä vapaaksi niin kauan kuin Putin on valtaosa? Mitä aiotte tehdä vapaudettuanne? Lähdettekö mukaan poliitikkaan, alattoko tohdä bisnestä vai muuttatteko maasta?

Putin päästä minut vapaaksi vain, jos hän hyötyy siitä enemmän kuin minun pitämmestäni vankilassa. Lisäksi epäilen, että hän rehkimisi sallia minun harjoittaa poliitikkaa.

Mitä mieltä olette Putinin haastajasta Dmeittrastanem Mihail Prehorovin kohtalosta?

Myt Mihail Prohorov vaikuttaa puhtaasti Putinin hankkeelta, vaikkei se ehkä mielkytä Prohorovia itseänsä.

Jos hänestä tedella tulee puttinilainen hanke, hänen on taattava Vladimir Putinille asema pelimmessa kenkuotassa. Mutta poliitikka – ja jonakuinan protestointa päälle – on alkoeliksia kaaoja monimutkaisempaa. Siksi en ala ennustaa tarkasti Prohorovin kohtalaa, ja kaikki vei muuttua täyein odettamattomaan suuntaan.

Kadettoko sitä, että päätitte jättää Venäjälle vuonna 2003? Miksi jätitte?

Olen vastannut monta kertaa tähän kysymykseen. Ehkä lyhyt vastaus on lukijoillemme kaikkein ymmärettävin: jäin, koska olen venäläinen.

Kuinka vankilavuodet ovat muuttaneet teitä? Miten Venäjä on muuttanut?

Vankila tuhosi liikemiehen minussa. Tuskin vein enää ajatella taloudellisen hyödyn kategoriioiden mukaiseti. Arvot ovat toesia. Mottestä ni maani muuttua myös koko ajan. Kasvuhaiyhtenkorta muotoutua. Pidän näkemykstä, jotta nykyuuroise on alkanut ennakoua.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ole tunnustanut tuomionne poliittisia motiivejja. Mitä ajattelette tästä?

Ymmärrän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) käyttöön mottivit. Se ei tunnustanut sitä seikotta, että pidätykseni ja vangitteminen: poliittisille motiivejille on todistettt. Samaan aikaan tämän toisaisian tunnustanut julisesti jopa venäläiset virkamiehet.

EIT ei myöskään tunnustanut yhtä ilmiselvää ja yleisesti tiedossa olevaa poliittista motiivia (öljy-yhtiö) Jukosin hajottamisessa – ja tuhoamisessa, kun se kiinttiti lukosin vaikutta. Jukosin tuho oli suuranta ”lukaatuoue” lain syrjäistä täytäntöönpanosta.

EIT ei tottoisissa on myöteinnen yhteistyö venäläisten valtanpitäjien kanssa, koska se pelkää, että muuten sen päätösten vaikutus Venäjän tilanteeseen jää vähäiseksi.

Tätäsä syistä tuomioistuin on paikotettu antamaan perikuj jokaisiin asioissa venäläinde vallanpitäjille. Valiettavasti myönnytykset rapautavat tuomioistuimen mainetta niiden kaikkien aktiivisimpien venäläisten silmissä, jotka kannattavat eurooppalaista lehtyysuuntaa.

Mitä tiedätte Suomesta, jonka läheltä nyt suorittatte uutta tuomiotanne? Onko teillä ystäviä tai tuttavia Suomessa? Kelto?

Olen käynyt Suomessa pari kertaa. Hiihdin. Ostin hienoja talvivaatettia. Tuhatlun veisjuistellinne ja pohjoisen kylisn. Yritin kopioida siellä jotain meille Siperiaan.

Putinia uhmannut öljymiljardööri istuu pitkää tuomiota

Entinen kommunistinuori takoi rahaa öljy-yhtiö Jukosilla, kunnes sekaantui politiikkaan.

Anneli Ahonen

PIETKARI. Oikeusaalin laihaliisa harmaahiuksinen mies hymyilee. On vuosi 2010, ja entinen öljymiljardööri **Mihail Hodorkovski** on istunut seitsemän vuotta vankilassa petoksesta ja veronkiertosta.

Kohta moskovalainen tuomioistuin teteaa häiset syylliksi myös kavallaksesen ja rahanpesuun.

Tuomuosmaisen hymy raukeaa. Tuomio tarkoittaa, että hän jää vankilaan vuoteen 2016 asti.

Hodorkovskin maine Venäjällä on laksjakinen. Oppositioaktivistit nostelevat häneile maljoja illanvietoissaan, mutta suuri osa ihmisistä pitää häntä röstiona, jolta istuu vankilassa syystä.

MIŠA-POIKA syntyi Moskovassa 1963 insinöörperheeseen. Hän pääsi opiskelemaan Mendeljejevin kemianinstituuttiin.

Iältepäälläs Neuvostoliiton maaneajeptössä Komsomoliissa lapsiä (nuotaisistuutaanelitkin pojat) le eraäkiaa urakehityytä.

Hodorkovskiin läksetsiminnan ytimeksi tuli öljy-yhtiö Jukos, jonka Hodorkovski perusti ihellessa pikkuraharalla 1990-luvun puolivälissä. Samanlaista järjestelyä käyttivät muutkin niin kutsutut oligarkit – miljardöörit, jotka rikastuivat Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen hankkimalla pilkkahintaan valtion omaisuutta.

1990-luvun lopulla Hodorkovski alkoi uudistaa Jukosia. Lopulta öljyyhtiöstä kehuttiin Venäjän läpinä kyvinmäksi.

Lapsia syntyi lisäk. Vaimonsa **Inna** kanssa Hodorkovskilla on tytär **Anastasija**, 20, ja kaksospojat **Ilja** ja **Gleb**, 12. Ensimmäisestä avioliitosta on poika **Pawel**, 26.

KUNNIANHIMO kasvei myös poliitikassa. Hän alkei rahoittaa Yhtenäisen Venäjän liiaksi liberaalejja oppositiopuolueita, kuten Jabloka ja Oikeistoenemmen liittoa.

Venäjällä käännekohdaksi Hodorkovskin ja **Vladimir Putinin** väleissä katsotaan usein Hodorkovskin puhe korruptiosta Kremlissä helmikuussa 2003. Hän syytti valtionpäätä Rosneftiä hämäriitä yrityskaupoista. Vastatessaan syytöksiin Putin vihjasi, että Jukosilla on vero-ongelmia.

Hodorkovskin lähtölaskenta eli alkanut.

VUODEN 2003 lokakuussa Hodorkovski oli Forbes-lehden mukaan Venäjän rikkain mies. Hän leimi yksityiskoreella puhumassa Venäjän suurissa kaupungeissa luksein ja öljy-yhtiö Siberfin yhdistymisestä – ja politiikasta.

Tällä kierteuella, Novosibirskissä, hänet pidätettiin. Sillä tiellä hän on edelleen. Roseft sai luksein liiketoimmnat haltuunsa.

Myöhemmin Putin on kiistänyt, että hän olisi painostanut hummiratuimia Hodorkovskin tapauksessa.

Hodorkovskin tuemien jälkeen oligarkit ovat kuitenkin pysytelleet visusti pois poliitikkasta. Poliitikoksen tehee maalisiksun presidentin vaalelihin yrittäjä **Mihail Prohorov**, jonka aikeita Hodorkovski kommentoi haastattelussa.

IHMISOIKEUSJÄRJESTÖ Amnesty nimitti viime vuonna Hodorkovskia mielipidevangiksi.

Hodorkovskista on tullut omanlaisensa symboli Putinin Venäjälle. Joulukuun vaalipetoksetten jälkeen sekä Prohorov että Jabloksen **Grigori Javlinski** ovat luvanneet vapautt taa Hodorkovskin, jos heidät valitaan presidenteiksi.

Hodorkovskin tuomion jälkeen oligarkit ovat pysytelleet visusti pois politiikasta.

IVAN SEKRETAREV AP

Heinäkuussa 2003 Mihail Hodorkovski oli vielä öljyjätti Jukosin toimitusjohtaja. Miljardööri hymyili toimittajille syyttäjänvirastoon oikeuspäivillä Moskovassa.